

Dato: fredag, 24. april 2009

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
29. APR 2009	
SAKSNR.:	200801140
AVD/KONT/DEL:	LOV / EO / TEK
DOKNR.	214
ARKIVKODE:	

Den nye sameretten NOU 2007:13 – høring

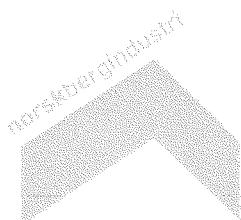
Vi viser til høringsbrev datert 15. Februar 2008 og til tilsendte rapporter NOU 2007:13 Den nye sameretten, hhv. Bind A og B (SRU II).

Her følger kommentarer fra Norsk Bergindustri, som erstatter samarbeidsorganet Bergindustriens fellessekretariat. Norsk Bergindustri ble dannet 28. Mars 2008, ved at de tre bransjeforeningene Bergindustriens landssammenslutning (BIL), Stenindustriens landssammenslutning (SIL) og Pukk- og grusleverandørenes landsforening (PGL) valgte å slå seg sammen. Vårt hovedmål er å fremme bergindustriens interesser.

Vi har innledningsvis følgende generelle merknader:

Mineraler utvinnes fordi de er til nytte for samfunnet. Veier og hus, infrastruktur, mobiltelefoner, biler, "glansingen" i papiret, ildfast materiale, glass, i det hele tatt veldig mye som vi som lever i Norge i 2009 tar som en selvfølge hele veien fra sandkassa til gravsteinen, ville ikke vært mulig uten bergindustrien. På samisk side kan det nevnes at det brukes innslag av metall og naturstein ved utøvelse av duodji, Sametinget er bygd av betong, stål og naturstein, snøscooteren består av hovedsakelig mineralske produkter. Dette innebærer at det må ligge noen bergindustribedrifter noen steder, for at vi skal kunne opprettholde og videreutvikle vårt moderne samfunn. Mineralske forekomster ligger der de ligger og kan ikke flyttes. Det blir derfor et valg mellom å ta ut det man finner eller å la det ligge. Dersom en velger ikke å ta ut mineralene lokalt må råstoffene komme et annet sted fra.

Selv om vi også er opptatt av bærekraftig og etisk drift hos våre leverandører i lavkostland, er det lettere å kontrollere produksjonsforholdene her hjemme. Det er

Norsk Bergindustri er et samarbeidsorgan mellom Bergindustri, Stenindustri og Pukk- og grusleverandørenes landsforening.

Norsk Bergindustri er et samarbeidsorgan mellom Bergindustri, Stenindustri og Pukk- og grusleverandørenes landsforening.

For mer informasjon, se vår nettside: www.norskbergindustri.no

også det forhold at bergindustribedrifter i Norge, bl.a. grunnet et strengt lovverk, ligger langt framme mht. bærekraftighet og miljøstandarder.

Da Norsk Bergindustri ble dannet våren 2008 valgte våre medlemmer å vedta et eget punkt i Etiske regler som lyder som følger:

3. Forholdet til urfolk

Medlemmer av Norsk Bergindustri skal vise respekt for urfolks levevis i de områder hvor det fins både bergindustri og urfolk. Bedriften skal innlede dialog om sameksistens, med siktemål å skape rom for samtidig tilstedeværelse av både bergindustribedrift og urfolk. I de tilfeller hvor det ikke oppnås enighet, oppfordres bedriften å tilby urfolket alternative løsninger for å kunne fortsette sitt tradisjonelle levevis, siden forekomsten ikke kan flyttes. Urfolk defineres i ILO-konvensjon nr 169.

Vår grunnholdning er at vi ønsker dialog med våre interessenter, herunder også samiske interesser. Våre medlemmer er aktører som bidrar positivt i lokalsamfunn over hele landet. Det er ingen grunn til at ikke det skal kunne finne sted også i samiske områder, og at en samtidig tilstedeværelse av bergindustri og samisk bosetting med tradisjonelt levevis er mulig. En lokal tilstedeværelse av bergindustri kan etter vår oppfatning være med på å sikre grunnlaget for slikt levevis ved at bedriften skaffer lokale arbeidsplasser, bidrar med skatteinngang til kommunen, ved behov bygger ut infrastruktur mv.

SRU II ser på rettigheter til og disponeringen og bruken av land og vann i tradisjonelle samiske områder utenfor Finnmark fylke. Vi har i vårt arbeid med den kommende mineralloven vært opptatt av ikke å forsinke dette arbeidet (som allerede har pågått i nesten 25 år) ytterligere. Vi har derfor gitt uttrykk for at det i minerallovssammenheng kan være naturlig å starte med de samiske rettighetene i Finnmark først, av hensyn til at det fins bergindustribedrifter over hele landet som venter på en avklaring av sine rammebetingelser. Avklaringen og høringsrunder for SRU II bør ikke forsinke minerallovsarbeidet ytterligere. Vi er derfor, selv om ikke problemstillinger i fht. samiske interesser er løst i full enighet i den nye mineralloven, svært glade over at en slik lov endelig ble lagt fram i mars 2009 (ot.prp. nr 43 (2008-2009)). Vi vil framføre vårt syn på innholdet i denne i dialog med Stortinget, men kommer også inn på enkelte sider ved dette forslaget her.

Vi har i tillegg følgende konkrete kommentarer til utvalgets forslag. Disse følger Kapittel 1 Utvalgets lovforslag. Vi har dessverre ikke ressurser til å studere

utredningen i sin fulle bredde/dybde, men har selv sagt sett på beskrivelsen av bakgrunnen for de enkelte paragrafer der dette er relevant.

kartleggings- og anerkjennelsesloven

Kartleggingskommisjonen

- Den presisering som er gjort nederst i første spalte s 31 om at ”gjeldende grunnlag for kommisjonens utredningsarbeid skal være gjeldende nasjonal rett” er viktig. Det tilsvarende forslaget skapte allerede da Finnmarksloven kom en del usikkerhet i næringen om hvordan dette skulle fungere. Dette er jo fremdeles ikke på plass i Finnmark. Den samme usikkerheten gjelder dermed for dette forslaget. Vi er ikke negative til en slik kartlegging, men synes det er bra at denne presiseringen er tatt med.

Utmarksdomstolen side 33

- Samme kommentar som under kartleggingskommisjonen gjelder. Det er usikkerhet om hva dette vil medføre i fht. de vanlige domstolene. Vi respekterer at man har valgt en løsning med en særdomstol som vil ha i oppdrag å ha særlig god oversikt over samiske rettigheter, men prinsippet om forutsigbarhet er svært viktig for næringslivet, og alt som kan bidra til redusere usikkerheten om hvordan dette vil fungere vil oppfattes positivt hos våre medlemmer

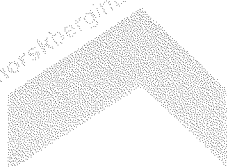
hålogalandsloven

Opprettelse av Hålogalandsalmenningen s 36

- Vi oppfatter at denne nyskapningen ligner Finnmarkseiendommen (Fefo). Dersom den vil fungere tilsvarende kan vi leve med dette. Vi var skeptiske til Fefo, men som organ har dette vist seg å være relativt forutsigbart. Vi har derfor ikke noe i mot tilsvarende ordning i Nordland/Troms. Det er vår vurdering at en viktig grunn til at Fefo fungerer godt er at man har en profesjonell administrasjon, så alt som kan legges til rette for å sikre tilsvarende for Hålogalandsalmenningen vil bidra positivt.

Lov om rettsforhold og disponering over statens grunn og naturressurser i Nordland og Troms

- Ingen merknader til dette forslaget

Fjelleva

- Ingen merknader til dette forslaget

Reindriftsloven

- Vi er av medlemmer i Finnmark, som igjen deltar i Næringsaksjonen Fjord-Finnmark, gjort oppmerksomme på at de foreslåtte endringene i reindriftsloven innebærer en styrking av reindriftras rettigheter på bekostning av andre opparbeidede almenningsrettigheter i Finnmark. Skiferdrift i Alta er på samme vis som samiske bruksrettigheter en almenningsrettighet som er opparbeidet over lang tid og hvor det kan henvises til alders tid bruk. Vi viser derfor til høringsuttalelse fra Næringsaksjonen Fjord-Finnmark, og ber om at de skisserte endringene i reindriftsloven gis en grundig vurdering.

Saksbehandlings- og konsultasjonsloven

§ 2 forholdet til forvaltningsloven og sektorlovgivningen s 54

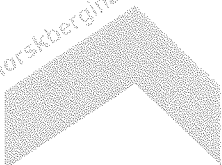
- Det foreslås at denne loven skal gjelde ”ved siden av” forvaltningsloven og sektorlovene. Vi kan ikke forstå annet enn at dette må skape grunnlag for uryddige tilstander. I den grad det er nyanseforskjeller, hvilken lov skal da gis forrang? Vi mener det som et minstekrav bør angis hvilken lov som har forrang ved tvetydighet

§4 Saklig virkeområde s 55

- Punkt c) innebærer en innstramming i den frie leteretten som vi vil motsette oss. Vi er enige i at en må ha tillatelse lengre ute i prosessen, men ikke i letefasen. Dette er viktig for å kartlegge de geologiske ressursene, også i den grad slik kartlegging ikke fører fram til drift.
- Forslaget om endring i leterettens innhold som kom i den nye mineralloven, hvor leter ikke kan gjøre inngrep uten undersøkelsestillatelse, understreker viktigheten av denne kommentaren

§5 Kunngjøring og offentlig ettersyn s 55 spalte 2

- Vi merker oss at det legges opp til regler for kunngjøring, utlegging hos vedtaksorganet for en periode på minst 30 dager.

- Dette er en betydelig økning i fht. den ene ukes varsling som gjelder i Finnmarksloven
- I de nye retningslinjene for uttak av ikke mutbare mineraler i Finnmark legges det opp til 2 ukers varsling
- Den nye mineralloven legger opp til 2 ukers varsling til samiske brukere ved leting i Finnmark (1 uke ellers), og 3 ukers varsling ved undersøkelser
- Det kan diskuteres hvor lang frist som egentlig er nødvendig, i hvert fall i den grad bedriftene legger litt energi i å identifisere berørte brukere i forkant. Vi synes nok 30 dager er i overkant lenge, og det er egentlig en fordel med lik varslingsfrist.

§6 Høring

- Det er naturlig at saker skal sendes på høring, men i tråd med vår merknad under § 4 motsetter vi oss slik høring for punkt 4 c-saker, dvs. hvor bergindustribedriften fremdeles er i letefasen.

§7 Utredningsplikt

- Hvem skal vurdere om ”behovet tilsier det”?
- Hvem skal vurdere hva som er ”praktisk mulig”?
- Dette er uklart og bør presiseres

§17 Informasjon og varsling om planlagte tiltak s 57 2. spalte

- Det foreslås at ”Myndigheter og institusjoner (...) skal gi full informasjon om saker (...), og om relevante forhold på alle stadier i behandlingen av saken”. Dette ser vi for oss kan bli meget krevende. Vanlig praksis fra Plan- og bygningsloven/relevant sektorlovgiving bør legges til grunn. Hvis ikke ser vi for oss en potensielt svært krevende situasjon både for tiltakshaver og for relevant myndighet. Det bør bl.a. ikke åpnes for omkamp om samme sak flere steder i prosessen.

Endringer i bergverksloven...s 61

Ny § 2a

- Vi viser til merknad til § 2 saksbehandlingsloven. Det framstår som uryddig at den nye loven skal gjelde ”i tillegg til”

Kapittel 3 Om muting

- §22 a Særregler om muting i tradisjonelle samiske områder –
 - Almenne hensyn – erfaringene tilsier at dette kan oppfattes som en ”dørsprekk” som alle ønsker å smette inn gjennom.. Vår vurdering er at det er bedre med klare skiller enn en slik formulering hvor skillet blir ullent.
 - Vesentlig vekt – tilsvarende som over: dette åpner for skjønnsvurdering. Hva er egentlig vesentlig vekt? Bedre med klare skiller enn ulne formuleringer.
-
- Øverst i spalte 2 s 61: dersom Sametinget/Fefo går imot søknaden, skal dette avgjøres av departementet.
 - Hvis departementet i slike saker innvilger, har klage til kongen oppsettende virkning. En slik formulering betyr i praksis nok en utsettelse, men ingen vil allikevel sette i gang før alt er avgjort, og i mellomtiden har man leters rettigheter. Mao. mener vi at denne formuleringen ikke har stor effekt. Vi merkes oss allikevel at den nye mineralloven også inneholder tilsvarende formulering, og vil ikke legge mye energi i motstand mot dette
-
- Erfaringene med systemet med høring av muting og utmål i Finnmark bør gjennomgås. Dette gjelder rettigheter til forekomstene, og ikke etablering av gruvedrift. Forvaltningen belemres med å vurdere høringer uten at det foreligger planer om arealinngrep. Hva skal man uttale seg om? Søker tvinges til å uttale seg om hypotetiske inngrep og konsekvenser uten at det er sikkert at forekomsten er drivverdig. Samiske interesser tvinges til å uttale seg på for tynt grunnlag, og tvinges til å si nei ”for sikkerhets skyld”. Næringsdepartementet får arealsaker til avgjørelse som burde vært avklart i planprosessen etter plan- og bygningsloven. Når saken foreligger som reguleringssak, risikerer man omkamper. Systemet er irrasjonelt.
-
- Det er en bekymring blant våre medlemmer for om det relativt omfattende byråkratiet som i dag fins i Finnmark, og som oppleves som arbeidskrevende, skal bli enerådende i alle samiske områder, dvs. i fylkene Troms, Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag. Norsk Bergindustri mener at dette vil være sterkt begrensende.

Kapittel 6 Om avgift til grunneieren og rettighetshavere (nederst 2. spalte s61)

- § 42 Avgiftens størrelse, beregning og fordeling.
- Særskilt avgift til eiere og bruksrettshavere.

- Dette er også diskutert i den nye mineralloven. I vår dialog med Nærings- og handelsdepartementet har vi i diskusjonen om urfolksvederlag gitt uttrykk for følgende:
 - *Urfolks del av nytteverdien.* Norsk Bergindustri forholder seg til den gjeldende lov/praksis med å betale en avgift eller en kompensasjon til grunneiere eller andre brukere med særskilt rett til å bruke området, herunder samiske brukere av området. Vi ønsker ikke å delta i debatten om hvem som skal forvalte en slik kompensasjon i Finnmark
- Bergindustrien må leve med ulike interesser der hvor våre forekomster er plassert, og ønsker et så godt forhold til alle berørte som mulig. Det er regjeringens ansvar å foreta en avveining mellom ulike interesser. ILO-konvensjon nr 169 viser til "vedkommende folk", men det er også argumenter for at det er den enkelte berørte bruker som skal kompenseres. Vår kommentar om ikke å ta stilling til hvem som skal forvalte en kompensasjon gjelder også utenfor Finnmark

Med vennlig hilsen

Kjell Apeland

Styreleder

Elisabeth Gammelsæter

Generalsekretær